

הדבר כמעט לא יאומן - אך זה קרה - נס רדף נס 36-1 שעות

המתנאים

המבצע היה צפוי. הוא היה בלתי נמנע. אחרי שמצרים סיכנה את עצם קיומה של ישראל (ראה הנדון). אך הניצחון המהיר והמזהיר של צה"ל הפתיע את הארץ והעולם. 36 שעות אחרי התחלת המבצע, עדיין היה קשה לתפוס את עוצמתו - ולהבין את ההתמטטות של שלוש צבאות ערב בעת ובכונה אחת.

האפתעה היא המפתיעה

המבצע זה אירעו כמה ניסים. לכל אחד מהם היה הסבר - ובכל זאת היה קשה להאמין בהם. הנס הראשון היה גורם האפתעה. קשה

בניין מופצץ בכפר-סבא

מבחינה פוליטית לא היה חשוב איך התחילה המלחמה - כי הכל הבינו כי ישראל פוּעלת מתוך התנגנות.

★ ★ ★

בין שהתפוצץ

פילו אחרי יתרון זה, קשה היה ל-א האמין בנס השני - חולשת הפעולה הצבאית הערבית.

היה להאמין כי אחרי שבועיים של ציפיה בלתי-פוסקות, כאשר ידועות במעט-ודאיות על המלחמה המתקרבת ריחפו באוויר ללא הרף, כאשר עבר-אלנאצר וידידיו עצמם הכריזו על בוא המלחמה והתחילו לנוע לעבר נבולות ישראל - הפתעה הערבית כאשר המבצע הישראלי החל מתגלגל.

הרושם הכללי שנתעורר, כאילו ממ-

הידיעות הסודיות האחרונות. תוך כדי כך הפך מצב-הרוח החמור, ליותר מרויח. כאשר נתגבשה בהדרגה תמונה של נצחון מפתיע. כמה ח"כים יצאו מהבנין, השקיפו בהת-קפה הישראלית שהתפתחה על רכס הגבעות ממול. פגזים האירו את הרכס, מנועי מטו-סים טירטרו ממעל. לשחא ניסו הפקחים להכניס את הח"כים הסוררים למיקלט.

רק היו"ר, קדיש לון, ידע כי דיין לא רצה כלל לבוא. דיין טילפן קודם לכן ללון, שאל אם נוכחותו חיונית. לון, שלא רצה להפריע למהלך הקרבות, השיב כי הוא מניח זאת לשיקול דעתו של דיין עצמו. את הצהרת-האמונים, עליה חותם כל שר עם התמנות, אפשר לדחות לזמן-מה. בכל זאת בא דיין, אך אחרי המתנה של למעלה משעה לבואו של ראש-הממשלה, שאהרן, פגה סבלנותו. הוא נטש את הבניין.

מחרות עד הכוח החדש. אחריו בא בן-גוריון. הוא נתקבל במחאות-כפיים במקלט, עורר את תקרות והענות-כפיים היה ברור כי אינו שותף לנעשה. הוא לא היה ראש-הממשלה ביום גדול זה - והוא לא נראה מאושר נוכח מצב זה.

עוד פחות מאושר נראה שמעון פרס, שגם הוא הפך לצופה מן הצד במערכה. לבסוף, באיחור רב מאד, הופיע אשכול. לימינו: יגאל אלון, במדי האקד, בהבטת פנים של שבועות-רצון. משמאלו: ישראל גלילי, שופע שבועות-רצון אף הוא. אשכול נתקבל כמנחה, במחאות-כפיים סוערות.

האזעקה עדיין נמשכה. כל כמה דקות נפל פגז בקירבת מקום. אחד כמעט פוצץ את החלונות. אך קדיש לון החליט כי אין לדחות עוד את הישיבה. הח"כים עלו ל-אולם המליאה. שאילו הגיעו הדי-התפוצ-

ציות בקול עמום. סגנון דבריו של אשכול היה שונה מאד מן הנאום האומלל ברדיו, לפני שמונה ימים. בקול בוטח רמז על חלקו שלו בהצלחה (ראה כתבה). אחרי הודעה זו היתה צריכה להימסר שורה של הצהרות סיעתיות - חמש דקות לכל סיעה. אך נשיאות הכנסת החליטה, ברגע האחרון ממש, למנוע זאת. הסיעות הגדולות לא היו מעוניינות בוויכוח. נערכה הצבעה ללא דיון - כשכל הבית, מחרות ועד סיעת הכוח החדש, מצביעים בעד הממשלה המורחבת, ואילו גנדה מצביעים רק שתי הסיעות הקומוניסטיות.

בוגדו! לך לקאהיר! מי שהיה מעוניין לדעת את עמדת הסיעות, יכול היה לשמוע אותה קודם לכן, בוויכוח על הצעות-החוק למימון המלחמה. כל הנאומים היו שיגרתיים, הצדיקו את הפעולה הישראלית, קראו להתגייסות והעריזו מו שבחים על צה"ל. גם בנימה לא היה כמעט כל הבל.

יצא מן הכלל מאיר וילנר. דבריו היו צפויים: הוא האשים את ישראל בפתיחת המלחמה, בשרות האימפריאליזם. הציע לה לסמוך על ברית-המועצות. גם התגובה היתה צפייה: הח"כים היותר נרגשים שיסעו את דבריו בקריאות נרגזות: "בוגדו!" "לך לקאהיר!" "התבייש לך!" ח"כים אחרים ניסו להשתיק את המפריזים. "אתם עושים מה שהוא רוצה!" קרא אליעזר שוסטק. קדיש לון הלם בפטישו ונער במפריעים: "איך אתם מפריעים למהלך הישיבה ביום כזה? אתם לא מבינים זאת?" אחרי וילנר, בא תורו של אבנרי. הוא פתח בקול נמוך: "כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. בהצדעה לחיילי צה"ל, באמונה של-מה שזוהי מלחמת-התגוננות, אני מצביע בעד חוקים אלה." הח"כים חיכו לנאום - אך הנאום שתק, פנה אחרת וירד מן הכמה. כמה ח"כים מיהרו לעבור, לחצו את ידו. יוחנן באדר התרומם ונשק לו על מצחו.

בינתיים עלה על הדוכן שמואל מיקוניס, ומסר הצהרה מתוכמת. הוא תמך בחוקי המימון, אך התנגד להרחבת הממשלה. מכיון שנשיא מצרים מצהיר על כוונתו ולהשמיר את ישראל, ואילו ישראל מצהירה על רצונה בשלום, יש לתמוך בישראל. בכך סתר מיקוניס את קו מוסקבה, אך נשאר קרוב לקו החוגים הקומוניסטים בי-מערכ. אם יביא הדבר לניתוק מברית-המועצות, העלווה להכיר להבא ברק"ח בלבד, הרי יוכל להתנחם בכך שהוא התקרב עתה מאד למפ"ם, עד כדי אפשרות של הופעה משותפת בכחירות הבאות. ילכך שזו היתה הכוונה, שנתגבשה בדיונים ה-מומשיים בצמרת מק"י.

הצהרתו של ח"כ אורי אבנרי נמסרה בכתב לעתונאים (ראה עמודים, 67).

מן הרגע שבו החל הסיבוב השלישי, היתה העובדה הבולטת ביותר: המוראל. במשך יום שלם שמעה האוכלוסיה רק ב-שורות-איוב על הפצצות. היא לא ידעה דבר על ההישגים המפתיעים שהושגו בינתיים ב-אוויר ועל הקרקע. אך מצב-הרוח בין ה-אזעקות ובזמן האזעקות היה איתן.

הדבר הבולט עוד יותר ביחידות הקרביות, שנעו אל הקרב בצירים שונים. הן לא היו אחוזות היסטריה מלחמתית, גם לא צהלת-קרב. אך הן שפעו בטחון עצמי שקט, שעות רבות לפני שהחלו מגיעות הידיעות הראשו-נות על הנצחונות. במקום שנפגש טאנק ב-זחלים, גייס במכונית פרטית, הורמו שתי אצבעות בכמל V שהפך באופן ספונטאני לסמל המבצע.

לא היה זה צבא של נערים, שפעל השבוע. היה זה צבא של מילואים, מבוגר למדי, בו בלטו בני השלושים. קשה לתאר צבא טוב יותר.

אחרי שבועיים של ציפיה והמתנה, נת-קבלה ההתפתחות באנחה של הקלה. מי-כולן שהכל הבינו כי המלחמה היא בלתי-נמנעת, היתה התגובה האינסטינקטיבית: "אם אין ברירה, טוב שזה מתחיל סוף-סוף!"

יחסי חוץ

סכין בגב

שום דבר לא הרגיו השבוע את אורחי ישראל וחיליה כמו עמדת צרפת. היתה זאת עמדה ניטראליות עוינת. קשה היה לשכוח כי ישראל הביאה על עצמה שינאה ערבית מובנת, בגלל מיבצע-סיני, שותכנו ביוזמה צרפתית, לשם שרות אינטרסים סובייטים באלג'יריה. עתה פוזלת צרפת לעבר הערבים - ומניחה לישראל ל-אכול את פירות-הבאושים של קונוייתה.

מכאוב מכל היה הרמז הגלוי שפורסם ב-עיתוני צרפת, כאילו מסוגלת צרפת לשתק את המכונה הצבאית הישראלית על-ידי מגיעת הלמים למטוסים ולטאנקים שרכשה ישראל בצרפת - תמורת דולארים טובים.

דהיגול היה מוכן לפגוע בישראל - כדי לפגוע באינטרסים של ארצות-הברית, אויבתו המושבעת. ובאותה שעה התייצבו לצד יש-ראל דווקא חוגי השמאל המתקדם, שיגינו את מיבצע-סיני, ושהתרחקו מישראל בגללו.

שפת מורס. בצורה מתונה יותר חזרה אותה תופעה בארצות-הברית. לצד ישראל התייצבו דווקא כל החוגים הלוחמים למען השלום בוויאטנאם, ובראשם הסנטור ויין מורס. הם האשימו את הנשיא ג'ונסון בכך שאינו מגיש לישראל עזרה מספקת. ואילו כראש מערכת-הבטחון בישראל ער-מד עתה האיש שהזדהה יותר מכל ישראלי אחר עם המלחמה האמריקאית בוויאטנאם - והקשוש בצרפת עם אותם החוגים ה-נועזים עתה סכין בגב ישראל.

הכנסת

ישיבה

בין

פגזים

הכנסת המתינה לראש-הממשלה, כדי ש-יציג לפנייה את ממשלתו המורחבת. אבל ראש-הממשלה התמהמה.

מדי פעם בפעם התפוצצו בקירבת-מקום פגזים ירדניים. חברי-הכנסת היו משובענים כי הירדנים מתכוונים לפגוע בכנסת, ומח-טיאים.

במיקלט קטן במרתף התכנסה ועדת-הכספים לישיבה סודית, כדי להכין לקריאה אחרונה שלוש הצעות-חוק, שנועדו לממן את המלחמה. שהחלה כמה שעות לפני כן. כמה חברי-כנסת, וביניהם איש-מפא"י ישר-כאל קרגמן ואיש-מפא"ל מיכאל חזני, רצו להעלות את מסי-הכנסה אף מעבר למה שגורש על-ידי הממשלה, אך נתקלו בהתנג-דות יוחנן באדר מחרות וחברים אחרים. במיקלט הגדול, בקומה שמעל למרתף, התכנסו שאר חברי-הכנסת, השרים ועובדי-הבית. בנינה אחת התפללו המאמינים, וברא-שם יחזקאל רפאל, שראה בכוכה, כשראשו כמעט הולם בעמוד. בנינה אחרת עמדו ח"כים חילוניים יותר, החליפו ביניהם את